

Величко Алексей

**Nacionalna ideja,
seoba naroda i
„prirodno pravo“
čovjeka**

Алексей Михайлович Величко
Nacionalna ideja, seoba naroda
i „prirodno pravo” covjeka

http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=69832300

SelfPub; 2023

Аннотация

Ovaj članak Alexeja Veličko posvećen je nacionalnoj ideji i pravu naroda.

Содержание

Seobe naroda: pro et contra	4
II. Formiranje i umiranje nacija kao vjecnii istorijski process	9
IV. „Prirodno pravo” covjeka и rims kot pravu	16
V. Sloboda kao ekonomska kategorija naspram „prirodnih prava“	18

Алексеј Величко **Nacionalna ideja, seoba** **naroda i „prirodno** **pravo” covjeka**

Seobe naroda: pro et contra

„Nema niceg novog pod suncem“ (Prop. 1:9), a mnogi događaji koji se sada desavaju imaju svoje analogije u proslosti. Receno se u potpunosti odnosi na pitanja koja svojom aktuelnoscu izazivaju goruce interesovanje, a za neke i beznadeznost.

Tako neki sa sve vecom uzbunom gledaju na brze tokove imigranata iz Azije, Afrike, Centralne i Juzne Amerike, koji preplavljaju evropske i druge „kultivisane“ teritorije, zamagljujuci nacionalni portret naroda koji na njima zive. „Evropska kultura je u opasnosti!“ izjavljaju oni. – „Hitno je potrebno ograniciti migraciju!“

Naravno, ove brige nisu nastale iz vedra neba. Savremeni americki publicista Patrik Bjukenen, nadaleko poznat u naucnim krugovima, ponovo prorice smrt Zapadu, iako iz drugih razloga nego sto je to nekada cinio Osvald Spengler (1880-1936). On

pruža brojne dokaze o opasnostima modernih nekontrolisanih migracija. Prema njegovim objavljenim prognozama, do 2050. godine autohtono stanovništvo Sjedinjenih Država će pasti na 46%. Naprotiv, broj migranata ubrzano raste, a rast stanovništva SAD je uglavnom zaslužan za njih. Uskoro će dostići 2 miliona ljudi godišnje. Stavise, svi će doći iz Afrike, Azije i Latinske Amerike. Kao rezultat toga, na osrievu etničkog sastava američkog naroda, SAD će se za 20 godina pretvoriti u zemlju „trećeg sveta“.

Ove strahove je lako razumjeti: nacija je pojedinačna etnička grupa, spojena ne samo krvnim srodstvom, oreolom prebivalista, već i jezikom, kulturom, religijom, političkom moći, kao i tradicijama i obicajima koji su iz njih rođeni. . Narod je uvijek personifikovani subjekt istorije, jedinstven po svom „ja“, čije radanje ljudskom društvu daje bogatstvo novih boja i melodija, a smrt – nezalecenu ranu i bol majke za izgubljenim djetetom.

Koliko god bili slični jedni drugima, na primjer, semitski narodi, Evropljani ili Turci, narodi koji su rođeni od njih imaju svoje karakteristične crte. Možemo se prisjetiti Huna, koji su od davnina lutali u blizini granica sa Kinom, ali koji su uz pomoć nekog dela svog plemena stvorili novu naciju na ravnicama

Ugarske. Slovensko pleme je također izrodilo mnoge narode, čiji je portret uvijek individualan i zanimljiv na svoj način. Isto se može reći i za Nijemce i mnoge druge etničke grupe.

Neosporno je da miješanje jednog naroda sa drugim grupama, posebno onima koji pripadaju drugoj kulturi i religiji, uvek prijeti

izoblicenjemsamog sebe, a ponekad i degradacijom i potpunim unistenjem. Za ovo uopste nije potrebno vojno osvajanje. Istorija uopste ponekad stvara nevjerovatne price: dovoljno je podsjetiti se kako su stari Bugari, koji, kao sto znamo, pripadaju turskoj grupi, zauzeli Balkan, asimilovali se i pretvorili u Slovene – u kulturi, jeziku i vjervanjima.

Uopsteno govoreci, istorijski primjeri u tom pogledu su toliko brojni da nestaju bilo kakve sumnje u ishod kolizije vise, ali malobrojne, sa nizom, ali smjelijom i agresivnijom kulturom.

Pod pritiskom migracionih talasa, velike nacionalne drzave, „Everesti“ covjecanstva, srusile su se i propale preko noci. Podsjetimo se sa kakvom mukom se 200 godina (od sredine 4. do kraja 6. vijeka) Vizantijsko (Istocnorimsko) carstvo borilo protiv prevlasti germanskog gotskog plemena.

I samo zahvaljujuci politickim genijima careva spasena je rimska kultura i sama drzavnost.

Ne govorimo vise o situacijama u kojima je sukob etnickih grupa imao vojni karakter osvajanja. sto je rezultiralo smrću Sasanidskog carstva, Zapadnog rimskog carstva, Kraljevine Izraela, Egipta, Hetitskog carstva, Vavilona i Asirije. Smrt drzave gotovo automatski je nagovjestila srrfrt nacionalne etnicke grupe, cesto fizicki nestanak sa lica zemlje. Stoga je, ponavljamo, sasvim razumljiva zelja da se sacuva „nacionalni portret“, necija kultura, jezik, tradicija, vera i drzavnost.

Naprotiv, njihovi protivnici ne vide nista opasno u masovnim migracionim procesima. Oni nisu zabrinuti zbog njih, vec

zbog negativne reakcije prilično značajnog dijela autohtonog stanovništva na pojavu nezvanih gostiju. I kao odgovor na ovo nezadovoljstvo, pristalice ljudskih „prirodnih prava“ ljutito zahtijevaju da se prema migrantima postupa sa dužnim postovanjem i da vlade njihovih država domaćina obezbijede strance na ravnopravnoj osnovi sa prvobitnim stanovnicima, autohtonima.

Smanjenje „prava“ migranata smatraju zločinom protiv čovječnosti, manifestacijom nacionalizma i odlučnim odstupanjem od „univerzalnih ljudskih vrijednosti“ i vjerskih dogmi. „Hristov poziv na ljubav nema granica; proteže se i na stranca, i na neprijatelja, pa čak i na one koji su nama neprijatni“, podsjećaju oni.

Sve što ometa ostvarivanje „prirodnih prava“ mora biti eliminisano sa puta napretka. Da li je nacionalna država na putu? Mora se ukinuti. Nacionalna isključivost u njihovoj interpretaciji lako se poistovećuje sa nacizmom i fašizmom, što, naravno, izgleda kao jedno natezanje. Religija je takode odbacena kao faktor koji dijeli ljude. Iako je V.S. Solovjev (1853-1900) je jednom s pravom otkrio besmislenost ove ideje čak i sa praktične tačke gledišta.

„Opadanje religije“, tvrdio je, „nikada nije sprecilo ljude i nacije da mrze i unistavaju jedni druge.

Očigledno je da su oba uvjerenja zasnovana na potpuno različitim idejama, procjenama i sklonostima. Za prve, nacionalna kultura je samodovoljna supstanca, za druge je sama

licnost prepoznata kao najvisa vmjednost, sve ostalo ima izborne karakteristike.

Sta mozete reci na ovo?!

II. Formiranje i umiranje nacija kao vjeczni istorijski process

Nemacke narodne pesme, ruske breze, irski viski, francuski bageti, engleski ale – sve je to, naravno, slatko, poznato i odjekuje u srcu ljubavljju prema rodnoj zemlji. Ali evo pitanja: nepokusavamo li podizanjem dzinovskog zida na granici sa Meksikom, po uzoru na Sjedinjene Drzave, da ubijedimo sebe i sve ostale da samo narod, kao zajednica, ima vrijednost, a ne pojedinac? Stavise, ne svaki narod, vec samo oni koji su uspjeli da stvore nesto izuzetno. Naravno, da bi se utvrdio stepen „progresivnosti“ odredene nacije, koriste se razliciti kriterijumi, ponekad i futuroloski. Sto im ne daje objektivnost.

Na primjer, neko tvrdi da su najvredniji narod Jevreji, kao mesijanski narod koji je svijetu dao Mojsijevo Petoknjizje i najvisu kulturu koja iz njega proistice, ukljucujuci politicku i pravnu. Drugi hvale njemacku naciju – narod naucnika, filozofa, inzenjera. Grci se prisjecaju velikog Vizantijskog carstva- majke hriscanske civilizacije i govore o sebi kao o cuvarima pravoslavn vere. Medutim, danas vec postoji nova tendencija da se paganski helenizam priznaje kao osnova, ako ne svetske, onda bar evropske kulture.

Nista manje ambiciozni nisu ni slovenoflli, koji tvrde da ce upravo Sloveni postati spasitelj covecanstva. Pogresnost ove

doktrine, iznenada planuvši novom snagom posljednjih decenija, sa najvećom preciznošću je otkrio K.N. Leontjev (1831-1891), vjerovatno najtalentovaniji ruski konzervativni publicista 19. vijeka. „Ne možemo tražiti pravo jedinstvo u homogenosti slovenskih jezika. U brojcanoj nadmoci slovenskog plemena ne vidi se snaga i spasenje“. Jedno je, rekao je, „posebna kultura, drugo su Sloveni, koji još ne mogu da proizvedu ništa osim bezobraznih demagoga“.

Nije tesko shvatiti da je u ideologiji nacionalne isključivosti ličnost vrijedna ne sama po sebi, već samo kao nosilac nacionalne kulture, tradicije, običaja. Kao neka vrsta „prenosne veze“, slijepi provodnik, lišen svake druge vrijednosti osim tehnološke. Slazemo se da je ova teza previše kategoricna da bi se bezuslovno prihvatila. Barem, predstavnici tradicionalnih verskih kultura: islama, hrišćanstva, judaizma.

To nije sve: lako je uočiti da je osnova takve doktrine, svjesno ili ne, hipoteza da je do sada završen proces formiranja nacije. Ili, kako kaže Amerikanac Frensis Fukujama, „istorija je gotova“. Međutim, činjenice, po našem mišljenju, ukazuju na nešto sasvim drugo: narodi se radaju i nestaju, modifikuju i preobrazavaju, a taj proces je vječan i vjerovatno će se završiti tek drugim dolaskom Isusa Hrista.

Da, takve nacije kao što su Ukrajinci i Belorusi nikada ranije nisu postojali. Međutim, to ne znači

da se oni danas ne formiraju. Tek u relativno skorije vreme pojavile su se američke, kanadčke, australijske, novozelandske

u burske nacije u Juznoj Africi. Iako su, naravno, skoro svi potomci Britanaca, Francuza, Holandana, Nemaca, Italijana i drugih evropskih etnickih grupa.

Proces radanja nacije, kako pokazuje istorija, toliko je raznovrstan i viseznacan da je tesko

moguce jednom za svagda sistematizovati sve poznate presedane. Nacije su stvorene i konzumirane, dignute iz pepela i rastvorene u drugim narodnostima da bi zajedno sa njima neocekivano izrodili novu etnicku grupu. Pokusaji sticanja suvereniteta, koji se danas desavaju u Kataloniji, Skotskoj i Kvebeku, jasan su dokaz za to. Slazemo se da se ove pojave mogu protumaciti na razlicite nacine. Ali one se desavaju i ova cinjenica se ne moze zanemariti.

Generalno, stvaranje nacije je slozen i cesto bolan proces. Cak i narodi koji pripadaju istoj plemenskoj grupi cesto sa velikim poteskocama savladavaju vjekovne atavizme, stapajuci se u jedinstvenu politicku i kulturnu supstancu. Kao anegdota, mozemo napomenuti da je do sada, na primjer, u Bavarskoj izlazio rijecnik bavarsko-njemackog jezika, a donedavno je njemacki parlament zadrzao mjesto Drzava je, naravno, taj veliki „sputnik“ o kome je govorio apostol Pavle (2. Sol. 2:7). Ali uopste nije neophodno da nacija postoji u granicama jedne politicke zajednice. Primer koji odmah pada na pamet je podjela 843. godine vlasti Karla Velikog (800-814) na Istocno-Frankovsko kraljevstvo i Zapadno-Frankovsko kraljevstvo. Prvi je kasnije nazvan „Njemacka“, a drugi – „Francuska“.

Nevjerovatno: govorimo o istom narodu – Francima, velikom germanskom plemenu, a sudbine njegove dve polovine nakon politickog razgranicenja su potpuno razlicite jedna od druge. U jednom slucaju, Franci su se gotovo potpuno asimilovali pod uticajem Rimljana-Gala, cak su promenili i jezik, u drugom su zadržali svoj nacionalni identitet, ujedinivši se sa drugim germanskim plemenima – Sasima, Svabama, Bavarcima itd. prevodioca za bavarsku delegaciju.

Ruska nacija je nastala, ocigledno, ne prije kraja 15. i pocetka 16. vijeka sa nastankom suverene drzave – Moskovskog carstva. Do tada, grupe ljudi koji govore istim jezikom jos nisu sebe prepoznavali kao jedinstven narod. U pocetku su bili „Drevljani44, „Poljani44, „Krivici44, „Dregovici44, „Radimici44, „Volinjani44, „Severnjacici44. Tada su se pojavili „Moskovljani44, „Rjazani44, „Tverici44, „Novgorodci44, „Pskovci44, ali nije bilo jedinstvene ruske nacije, koja je nastala uglavnom zbog pristupanja predstavnika drugih plemena slovenskoj etnickoj grupi. Koja je takode pripadala Turcima ili ugro-fincima: Permjacima, Lopirima, Ostjacima, Tatarima, Kalmicima, Udmurtima, Baskirima, Cuvasima, Ceremisima, Marima, Vjaticima, Evencima, Burjatima, Jakutima, Korjacima, Eskimima itd. Nakon duzeg perioda svi ovi narodi (ili skoro svi) su postali „ruski44, iako su zadržali mnoge lokalne tradicije, pa cak i svoj izvorni jezik.

Isto se moze reci i za Francuze i Engleze, Nijemce i Italijane. U korrl vijeku su Italijani presli na jedan jezik i priznali

se kao jedinstvena etnicka grupa? Kao sto je poznato, tek sredinom 19. vijeka. Francuska nacija je nastala tek sredinom 15. vijeka, bas kao i engleska i spanska – pocetkom 16. veka. Sa Luterom (1483-1546), vjesnikom reformacije, nastao je jedinstven knjizevni nemacki jezik, koji su postepeno usvojila sva germanska plemena. Genije Bizmark (1815-1898), koji ih je sve ujedinio u Njemacko carstvo 1871, dovrnio je ovaj visevjekovni proces.

III.

Istorijskipredani za formiranje nacionalne ideje zasnovane na ljudskoj ravnopravnosti

Htjeli mi to ili ne, migracioni procesi, Gija je posljedica „pretapanje” razlicitih naroda u jedan narod, njihovo nestajanje ili stvaranje, bili su, jesu i bice. Mozete ih ograniciti ili, naprotiv, ne primetiti, ali ih se ne moze zaustaviti. Sta motivise migrante? Ocgledno, razliciti motivi ili razlozi: promena klimatskih uslova na gore, sto je, kao sto je poznato, dovelo u 2. veku do pocetka Velike seobe naroda, prenaseljenost, zelja da se iskoriste blagodeti koje su dostupne gradanima drugih drzava itd. Tesko se moze pretpostaviti da ce tokom vremena bilo sta u tom pogledu se promijeniti. Pa, mozda ce se prosiriti lista pogodnosti koje bi migranti zeleti da traze.

Bila bi velika greska tvrditi da migracioni procesi uvek daju negativne rezultate. Istorija se sali sa onima koji bi da je citaju po obrascima koje su sami izmislili. Sjajan primer je velika Vizantija ili Istocno rimsko carstvo, ciji su gradani

sebe nazivali „Rimljanima“, govorili grčki, a etnički su pripadali raznim plemenskim grupama: Latinima, Heleni, Slovenima, Tracanima, Isaurajima, Jevrejima, Jermenima, Turcima, Arapi, Sirijci, Nemci, Kelti, Normani itd. Pitam se kako bi reagovali na savremene pozive da se svakako sacuva „nacionalno lice“? U tom kontekstu, bezuslovno prihvatanje argumenata u korist prioriteta „nacionalnog principa“ je vise nego sumnjivo.

Borba i jedinstvo suprotnosti proganjaju covecanstvo od davnina. Na primjer, vec u knjigama Starog zaveta, nacionalna iskljucivost starih Jevreja organski se kombinuje sa otkrivenjem „prirodnog prava“ coveka, koje se zaculo direktno sa Bozijih usana. Posto je postao dio Mojsijevih zakona, on je poprimio imperativne karakteristike pravila koja su bila bezuslovna za izvršenje od strane Izraelaca.

S jedne strane, nakon restauracije Solomonovog hrama u Jerusalimu, Jevrejima koji su imali nejevrejske i stranke zene i decu rodenu od njih bilo je naredeno da prekinu porodice odnose sa njima pod pretnjom potpunog odbacivanja od strane svojih suplemenika (1. Jezdra 10:3). -12). Stavise, iskljucivo u ime „da se sveto sjeme ne mijesa sa stranim narodima“ (1. Jezdra 9:2). Kralj Izraela je takode mogao biti samo cistokrvni Jevrejin (5. Mojs. 17:15).

S druge strane, u Starom Zavjetu se mnogo puta vide sljedece reci: „Kad se tudinac nastani u zemlji tvojoj, ne tlaci ga; stranac koji se nastani medu vama bice za vas isto sto i vas domorodac; ljubi ga kao samoga sebe“ (Lev. 19:33, 34). Gospod zahtjeva od

Izraelaca da ne sakupljaju cijelu zetvu, ostavljajući dio za stranca (Lev. 19:10; 23:22). Bog Izrailjev dozvoljava prisustvo stranca na obredu jevrejskog zrtvovanja (3. Mojs. 17, 3), a on je morao da se vrši po istim pravilima i u odnosu na izrailjsku zrtvu i zrtvu stranca (3. Mojs. 22). : 18,19).

Gospod nije sklopio savez sa strancima, već „imacete jedan sud, i za stranca i za urođenika“ (Lev. 24:22). I „ako s vama zivi stranac, onda i on mora da slavi Pashu Gospodnju; Neka imate jedno pravilo i za stranca i za urođenika“ (Br. 9:14).

A sa krvnim srodstvom, kao što znamo, sve nije tako jednostavno: istraživaci tvrde da je dvanaest plemena Izraela u velikoj mjeri danak drevnoj tradiciji simbolizma: druge plemenske grupe koje se pominju u Bibliji takode su brojale dvanaest plemena. Očigledno, u mitologiji palestinskih naroda smatralo se neophodnim da se svaka velika grupa sastoji od upravo ovog broja plemena. U stvarnosti, vjerovatno nije bilo više od deset jevrejskih plemena.

Nista manje nije zanimljivo ni to što je Ruta, baka velikog kralja Izraela, Sv. David (1035-970 p.n.e.) je bio Moavac (Rut. 4:16-22), kome je Mojsijev zakon kategoricki zabranjivao da bude primljen u „zajednicu Gospodnju“.

IV. „Prirodno pravo“ čovjeka i rims kot pravu

U kontekstu recenog, zanimljivo je pratiti unutrasnju evoluciju koju je dozivilo rimsko pravo, prinudeno da rijesi problem pomirenja nacionalne ideje i „prirodnog prava“ čovjeka. Podsjetimo se, u pocetku je samo rimski gradanin, *civis Romanus*, uzivao povlastice drzave i mogao se smatrati punopravnim članom drustva. Svaki negradanin, *hostis*, odnosno „neprijatelj“ van okvira zakona, trebalo je da bude unisten ili postane rob.

Ali kasnije, pod uticajem objektivnih okolnosti, pojavljuje se odredena posrednopravna kategorija lica – latini, stanovnici latinskih zajednica u Italiji, ali ne i Rimljani, koji su imali punu imovinsko pravnu sposobnost, ali nisu imali politicke slobode Rimskih gradana. Svi strand su klasifikovani kao peregrini.

Pravna zastita njihovih interesa znacajno se razlikovala od njihovih rimskih kolega, ali su takode bili podvrgnuti zastiti *jus gentium*, „prava naroda“⁴, i stoga vise nisu bili potpuno obespravljeni.

Upravo je *jus gentium* postepeno izgledivao nejednakost pravnog statusa ove kategorije lica i Rimljana. Drzavne vlasti su usput preduzimale aktivne mere da priblize varvare sebi, otvarajuci im vrata za sluzenje vojnog roka, a samim tim i za elitu

Carstva i za gradanstvo.

Godine 148. u Rimu je održana proslava 900. godišnjice grada na kojoj je govor održao čuveni grčki filozof iz Smime Publije Elije Aristid Teodor (117-189). U svojoj „Pohvali Rimu“ rekao je: „Zahvaljujuci vama, cijeli svijet je postao zajednicka domovina za ljude. Stranci su svuda dobrodosli. Zahvaljujuci vama, covjecanstvo sada uziva u blagostanju i prosperitetu. Za gradanina ne postoji granica između Evrope i Azije. Sve je otvoreno za sve – ime Rimljana ste podarili ne samo jednom gradu, već jednom narodu.

A 212. godine, prema ediktu cara Karakale (211-217), koji se rukovodio, međutim, čisto fiskalnim razmatranjima, svi podanici Rimskog carstva, sa izuzetkom samo određenih grupa stanovništva, dobili su pravo na rimsko državljanstvo. Kao rezultat toga, rimsko pravo se proširilo na celu teritoriju rimske države i postalo dominantno.

V. Sloboda kao ekonomska kategorija naspram „prirodnih prava“

Do kakvih zakljucaka treba doci nakon analize ovih velikih istorijskih presedana? Migracije i proces formiranja nacija, s jedne strane, i „prirodna prava“ covjeka bili su i ostace vjeciti protivnici. Bas kao sloboda i moc, pravo i moral, interesi gradanina i drzave. Ali to ne znaci da je nemoguće postici njihov „mimi suzivot“.

Nacija je, naravno, vrijednost najviseg reda. A njena zelja da se zastiti dostupnim sredstvima je sasvim razumljiva. Pitanje je samo koja su to sredstva i u kakvoj su korelaciji sa drugim vrijednostima, koje prvenstveno obuhvataju ljudsku licnost. Da, svaki narod ima svoju posebnu istorijsku svrhu u ljudskom razvoju, nijedan narod ne treba da zivi sam po sebi, kroz sebe i za sebe, vec zivot svakog naroda predstavlja samo odredeno ucesce u zajednickom zivotu covjecanstva.

Medutim, svaki pokusaj da se nacionalna dostignuca prikazu kao cilj sama po sebi, za koju se mora boriti svim sredstvima, ukljucujuci i zakopavanje „prirodnog prava“ covjeka, prije ili kasnije, svjesno ili nesvjesno, vodi ka losoj strani nacionalne iskljucivosti, gdje, da parafraziram rijeci apostola Pavla (Kol. 3:11), ima mjesta i za Grke i za Jevreje. Za covjeka kao Boziju tvorevinu jednostavno nema mesta.

Kako se ne sloziti sa velikim V.S. Solovjev, koji je tvrdio da. izolujuci se od cijelog svijeta u svom nacionalnom egoizmu, svaki narod uvijek ispada nemocan da proizvede bilo sta veliko ili jednostavno znacajno?! Samo uz najblizu, spoljasnju i unutrasnju komunikaciju svih naroda ovaj ili onaj narod je u stanju da zaista stvori nesto veliko. To se ne odnosi samo na Francusku ili Srbiju, Nemacku ili Rusiju, vec na svaki narod.

S druge strane, zahtjev da se obezbjedi „prirodno pravo“ covjeka bez obzira na bilo kakve spoljasnje uslove, uzet kao apsolutni zahtjev sam po sebi, dovodi do jos jedne jednostranosti. Kao sto smo vec rekli, migracije su oduvijek postojale i postojece – ovo je prirodan proces formiranja i transformacije istorijskog portreta covjecanstva. Ali, slozimo se, to ne bi trebalo da dovede do razaranja citavih organskih saveza stvorenih velikim trudom drugih naroda, i ne treba da dovede do unistenja njihove nacionalne individualnosti.

Nikada ranije migracije nisu bile tako opterecene sukobima kao posljednjih decenija. Sta uzrokuje ostru eskalaciju situacije? Zasto se cak i medu evropskim narodima koji su tradicionalno proklamovali primat ljudskih „prava i sloboda“⁴⁴ danas sve vise javljaju recidivi najgrubljeg nacionalizma?! Pretpostavlja se, ne zbog njihovog niskog kulturnog razvoja.

Po nasem misljenju, odgovor je sasvim ocigledan. Ranije je, i po rimskom pravu, migrant < dobijao pravo da zivi kao dio druge etnicke grupe, pod uslovom da on i njegov rad budu korisni drustvu. I, sto je jos vaznije, on se, zajedno sa autohtoncima,

obavezao da ce se pridrzavati zakona, biti odan svojoj novoj otadzbini i pokoravati se vlastima. Naravno, drzava mu je obezbedila sigurnost, nepovredivost imovine i medicinsku negu, ali ni na koji nacin nije bila duzna da ga izdrzava o svom trošku ako je migrant hteo da besposlici. Rim je prisustvo „prirodnog zakona“; povezivao ne sa „covekom“ uopste, vec iskljucivo sa osobom koja služi drustvu. I to ne jednog dana kasnije, vec „ovde i sada“.

Danas se naglasak znacajno pomjerio u stranu. I mnogi fundamentalni koncepti su izopчени.

Sama sloboda se vise ne dozivljava kao politicka ili pravna kategorija, vec kao ekonomska. Kako drustvo sve vise postaje cak ni sekularno, vec ateisticko, ideja potrosnje sve vise trijumfuje kao kriterijum slobode. Sam covek, izgubivsi svoj duhovni poziv, poceo je da se dozivljava u javnosti kao subjekt potrosnje, koju ima samo prava, ali ne i obaveze, samodovoljna u svom egoizmu, licnost sposobna da zivi van drustva i interesa nacije.

Ovaj izuzetno negativan i opasan trend pogada sve – i migrante i autohtone. Ali do sada, generalno gledano, vjekovne tradicije i sam nacin zivota evropskih naroda, zapravo, zbog zdravog konzervativizma, stoje na putu ukorenjenja ovog veoma opasnog trenda. Dakle, danasnji Evropljanin i dalje zivi u svesti da su njegova prava proizvod drustvenih duznosti.

Budimo iskreni: ova ogranicenja danas cesto ne vase za migrante. Stoje, generalno, sasvim razumljivo: u zemlju svog

novog stanista stizu u stabilnim drustvenim grupama, sa svojom hijerarhijom, obicajima, zakonom, tradicijom, etickim standardima, pa cak i neformalnim sudom, po pravilu, ne zamarajuci se zelja da postanu punokrvni gradani svoje nove domovine. I zato, voljno ili nevoljno. krecu putem konzumerizma, potpuno nesprenni da bilo sta zrtvuju u ime svog dobra. Oni su potrosaci u najgorem smislu te rijeci. Svi su im duzni sve, a oni nikome nista!

Naravno, ne mogu se zanemariti druge cinjenice: na primjer, doktrina o „zlatnoj milijardi“, koja ih jaca u ovoj sebicnosti. „Ne daju mi dobrovoljno beneficije, svrstavaju me kao gradanina drugog reda? Onda cu licno uzeti ove beneficije, silom ili lukavstvom – nema veze!“ Ovakva razmisljanja ocigledno dolaze na um savremenih migranata. Svojevremeno su mnoge razvijene zemlje krenule putem izgradnje socijalne drzave upravo zbog monstruoze disproporcije u primanju materijalnih davanja, smatrajuci da je najbolje da deo viska prihoda povuku iz najprosperitetnijeg dela stanovnistva i obezbede socijalno minimum za najsiromasnije.

Ocigledno, danas se ova praksa mora preneti na planetarne razmere, inace ce kriza o kojoj govorimo biti nepremostiva.

Poznati naucnik I.R. Safarevic (1923-2017) je o tome napisao: „Stanovnistvo Sjedinjenih Drzava cini 5,6% svetske populacije, oni koriste 40% svih prirodnih resursa i izbacuju 70% otpada koji truje zivotnu sredinu. Sjedinjene Drzave postoje na racun drugih – na racun nas i nasih potomaka, ugrozavajuci samo

njihovo postojanje." Gdje je tu pravda?!

Danas smo svjedoci očiglednog disbalansa, usled cega mnoge razvijene nacije žive od konzumiranja minerala iskopanih „na periferiji čovečanstva“, ostavljajući vlasnicima rudnih resursa samo unistenu ekologiju, bolesti i siromastvo. Sasvim je razumljivo sa njihove strane da žele da isprave ovu situaciju sopstvenim sredstvima.

Ali ipak, po našem mišljenju, najveću opasnost nose ne ove okolnosti, već opšta ideologija koja dominira danas, koja ubija duhovnu prirodu u čoveku u ime materijalne potrošnje. Naravno, ne pokušavamo da proširimo ovu neprijatnu procenu na sve migrante. Ali sami trendovi, koji su danas zauzeli dominantnu poziciju u evropskoj ideologiji, guraju migrante ka ovom ishodu i korumpiraju ih. Budimo iskreni: svako nereligiozno društvo koje je smatralo za sebe mogućim da izgradi život bez obzira na apsolutne etičke imperativne date od Boga, koje je skeptično sumnjalo u samu prirodu najviših moralnih vrednosti i opijeno je idejom materijalnog, koje nije u stanju da stvori ništa drugo.

Da li je čudo da u slučajevima kada takve pojave poprimaju široka obeležja, nacionalna društva koja su bila podvrgnuta migracionoj invaziji prvo padaju u krizu, a zatim se postepeno urusavaju?! Zaista, u uslovima društva „slobodnog“ od Boga i visih moralnih vrednosti, migracija uvek radi parazitsku ličnost koja živi na račun drugih i unistava vekovima staru kulturu koja mu je tuda. A, s druge strane, autohtoni nacionalista koji odbacuje migrante ne u ime očuvanja nacionalne kulturne

bastine, već isključivo radi obezbjeđivanja svog monopola na potrošnju istih materijalnih dobara koje obezbeđuje država.

Ne želim na uobicajen način da kažem da je opasnost ekstremna, da se spremaju značajne pojave. Ne možemo znati budućnost, a ove riječi su samo hiperbola koja odražava našu zabrinutost. Međutim, sasvim je prikladno citirati reči velikog ruskog mislioca Ju.F. Samarin (1819-1876), što je rekao u jednom svom pismu svom prijatelju A.S. Homjakov (1804-1860): „Oslanjanje na materijalne sile, težnja za materijalnim dobrima, sirovi i svesni materijalizam, svojevrijedno nepoznavanje duhovnog principa, strah od njega, i konačno, njegovo sistematsko ubijanje – prošli smo kroz sve ove faze neistorijski razvoj, a mi već dizemo noge do posljednjeg.